

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

§. 3. De artibus humanis & intercessionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

necessariò puniendâ multa nostra flagitia norit, huiusque nostri qualiscunque honoris amans, nolit (quod facillè possit) in vulgus ea profertur, sed occulta conseruare; permittit causarum secundarum connexiones varias, & hominum opinionones sic implicari, vt dum falsum, at leuius crimen nobis impingunt, vera nostra & grauiora crimina puniantur, accedente non exiguo ad æquius perferendum stimulo, quòd conscientia nullius mali conscia tranquilletur, mercesque ob patientiæ in calumnia meritum cumulatior speretur. Sin obiicis, id abs eo qui infert non spectari; molestus es, & cuius in cerebellum nihil penetret: totiesne eadem oberrandum in chorda, cur potius in ferientem hominem, quàm in sanantem Deum oculos conicis? sempiternus te affectus in transtuersum, nunquam in directum ratio abducat?

§. 3. De artibus humanis & intercessionibus.

Sed est tertio loco quo plures offenduntur: Vt quid enim (nonnemo infrensens obiicit) me & mea Superiorum prouidentia committam, quando panè omnia video humanis affectibus confici? nonne hos & illos ad ampliorem doctrinam comparandam emitti, variis muniis exerceri, dignitate decorari video, quia Superiori blandi, cognari, affines, eadem patria oriundi sunt, quia fauorem aliquem qui auctoritate polleat nacti sunt, quia prosapia nobiliore orti, commendatione maiorum, aut sæculi diuitiis præ reliqua turba sustolluntur?

Ita fortè reperias qui hoc quasi trabale telum aduersus obedientiam totis lacertis intorquent, obmurmurant, exempla denarrant, imperfectiores exterrant, eosque fiducia in Deum, sinceritate in Superiores miserè despoliatos, curis, angoribus, factionibus, suspicionibus, ambiendo humano fauori, incertissimis iudicij sui prouidentis, & id genus perturbationibus temerè excrucianos tradunt. Quanto facerent consultius, iuani si miselli deplorarent cecitatem, arrogantiam detestarentur, prauitatem corrigerent? Itane verò? ista etiamnum promagnis computabit Religiosus, quorum contemnendorum causa ad Religionis castra conuolatur? nonne latere, nesciri, solam Dei voluntatem exquirere, crucem amplexari, nihil in creatis magnum ducere, aspernari quæ vulgus admiratur, fortiter naturæ propensionibus ire obuiam, nonne Religiosum hoc est, hoc solum Religiosæ ambitioni, vt humilitatis ambitiosa sit, relictum? nonne quantum inde recesseris, tantum tibi de tua perfectione decessisse comprobabis? At, inquis, quis ita se deiici, quis alios ingenio, ætate, ceteris naturæ dotibus inferiores, non sibi coæquari, sed præferri, æqua mente patietur? Quis? quis nisi Religiosus? qui timorem Domini & humilitatem, vt sanctè dixit Sanctus, reciprocante halitu, quasi aërem, respirare & spirare debet. Sed in istas, Doctrina & munia quæ auctoritatem conciliant, non patum ad Dei gloriam illustrandam conferant. Scilicet, hoc erat, quod doleres! nesciebam, tam ardentis zeli

homi-

Ab. Paffor
in vit. SS.
PP. lib. de
humil.

hominem! excute sodes, animum, & deprehendes superbissimæ mentis sanctorum speciosi boni simulatione latitantem; vnicusque, si sapias, in Deum tuum crucifixum oculorum coniectus noxium humorem arefaciet, & in humilitatem subiectioni Religiosæ decoram bellè contrahet. Nostin' vbi Dei ingens gloria, tuum ingens bonum lateat? in eo planè est, vt quod semel Deo obtulisti de toto holocaustum, perpetuò integrum illi dedicare pergas; sin tibi inde aliquid subriperis, & curæ tuæ te adscriperis, iniustus es, rapis alienum, Deo sacrilegus. quid ergo? qui te, tuæque omnia, doctrinæ, ingenij, naturæ talenta Deo tradidisti, qui curanda, promenda, recondenda arbitrio Superioris commisit, id summum, id præstantissimum reputa, si scias, nescias; negotieris, orieris; lateas, prodeas; vt cunque Superiori, hoc est, vt cunque Deo tuo, duci optimo videri fuerit. ô, si te æternitati, non tantùm natum, sed Religiosum factum esse meminisses! nōne ea sola magna & maiora crederes, quæ magis ad æternam faciem gloriam? ad illam verò magis conferunt, quæcunque dignius virtutem excedendi occasionem præbent, Dei que gratiam vehementius conciliant. Quàm fuleris, cum id doctrinæ, concionibus, munitiorum officiis consequi credis? non te ergo; cum ea nobis diuinitus obtigerit, maioris æternæ gloriæ leges esse possunt; at quoties etiam damnationis exstiterit! quoties Religioni sibi que perniciosæ fuere, qui si doctrinæ & auctoritatis caruissent, intra modestiæ limites vixissent. Ergone violentus in ea irrues, quæ te perdant & crucient æternum? demus tamè vt non perimant, at de altiore gradu gloriæ deficient: quippe pro certo habeo, vnicum illum doctrinæ, (quam comparare poteras) vel existimationis maiora contemptum, quem propter Deum exerceas, tanti apud Deum esse meritum, neque doctrinæ, neque auctoritatis, quæ nihil multis fructibus, eum vnquam æquare possis. Habet hoc honoris, diuitiarum, voluptatum resectio, vel potius integra abdicatio; plurius vt sola faciendæ sit, quàm te centies in illis adhibita moderaciones, vsusue laudabiles. Lege quodam loco apud Raderum, quomodo duorum monachorum alter, thei auti fortuitò oblati solo contemptu, digne sit supergressus alterum qui eo collecto, prudenter & piè xenodochia bonis legibus instituta fundarat. Ergo si Superioribus propter Deum acquiescas, & in hac vita detritum scientiæ æquo animo feras, si nihil honorum, nihil auctoritatis apud homines quæras; crede mihi, frater, magnum tibi sapientiæ donum, magnus auctoritatis cumulus apparatus à Iesu Christo in cælis. Consolamini, consolamini, propter Deum simplices, doctrinæ auctoritatis que contemptores, Pater cælestis qui videt in abscondito, ille centuplum eorum in vita æterna reddet.

Sed quoniam hinc hominum fauores, non Dei sapientiam præsidere putas; intendende quæso mentis aciem, & in ea quæ à sensu remotiora sunt contuere: Commoueris quòd nonnullos indulgentius haberi, ad maiores honorum aut dignitatum gradus promoueri vides; & ô humanas fraudes, humanas artes, vbi que

Parte altera
Virid. c. 5.
de Styl.
Edess.

que dominari, omnia posse turbulentus exclamas! tranquillare; amabo! quid loquaris perpende. Itane verò; sine Deo ista fieri autumas? at diuina, inquis, prouidentia humanis artibus detorquetur. Verum, id non interrogo; hoc responder qui effugium captat; hoc vnum quaero, istane sine Deo fieri, istane diuinæ prouidentiae perspicaciam latere credis? sed quia id tantum impietatis exhorres, scire velim quid causæ putes, cur ea vel voluerit, (vt plurimum enim peccata non sunt, & ea voluisse potuit) vel permiserit Deus? dices forsan, tibi esse occultam; sed quaero, an & protius iniustam? quod quia dici sine blasphemia non potest, iustam fateri necesse est, at, si iusta est, cur non æquis animis excipis? Præterea, nunquamne aliquos vidisti, & fortassis vnus ex illorum numero es, qui humanis artibus & fauore niterentur, vterentur, aburerentur; cumque neminem sibi satis conciliare potuissent, multa in alios exclamarent, illos omnia fauore consecutos criminarentur? non vidisti, quibus nihil ex voto procederet, quorum omnes conatus caderent irriti, quamuis & multos sibi conciliare possent, & ad id quod maximè volebant, multa opportunitate abundarent? adeo videlicet, occultis viis, potentissimè quosdam ne sustollantur arcet Deus. alios etiam non vidisti, qui quò tendebant peruenerunt, at vel breui, vel tanto post, grauiore lapsu corruerunt: an ergo bonum tuum est, doctrina sacerdotium, honor, dignitas, & non solus Deus? iam perpende attentius, iustissimas dispositioni & ordinationi rerum subesse causas, Deo soli notas, quibus par sit vt omnis nostra ratio subiugata consentiat: certè non aliunde quàm ex occultis Dei iudiciis oritur, vt hic vel ille in fautores eos incidat, qui illum altius prouehant; non aliundè fit, vt causarum connexiones animorumque motiones ita temperentur, vt (quod non rarò miramur) duobus idem bene & industriè agentibus, vnus conatum omnem aduerso, alterius secundissimo fauore prosequamur; huic feliciter cedat omnis, etiam temeraria aggressio, alteri omnia, etiam prudentissimè excogitata, infortunatissimè cedant. Nonne in idem est, quòd quantumuis gratia & ingenio nonnulli polleant, iacent tamen, neque commodè valent erigi: triumphant alij, & per hominum ora volitant, qui nihil solidæ commendationis habent. Plurimæ quidem rationes probabiliter possunt excogitari, quæ autem vera sit & potissima, diuinæ mentis est nosse hæc semper verissima, Voluisse Deum vt sic doceremur, Vanitatem vanitatum, & omnia vanitatem esse; cumque neque veris meritis, neque solida virtute proueniant, non esse res istas pro magnis & præclaris ducendas.

Sed & cur non magno bono tuo fieri credis, vt illis careas, quæ quia plurimis causam ruinæ præbuerunt, tibi quoque eandem præbere posse, imò præbituras fuisse, ideo debes opinari quòd videas, indulgentissimum, qui te tuatque utilitates penitus perspectas habet, patrem Deum tuis cupiditatibus obstare? Hinc planè sapienter ille qui Deo gratias agebat, quòd ingenij naturæque dotibus minùs esset instructus, vt sic sua se tenuitate inuoluens, non plus saperet

Aaaaa

Them. 2
Camp. 1. 3.
quàm c. 12.

quàm oportet sapere, sed saperet ad sobrietatem, securusque rationem de paucioribus redderet, cui fuisset pauciorum cura demandata. Et verò de te quid conieci possit aliud, quàm quòd speciosiore sorte auctus, te ipsum honorum illecebris inretitum, perditum ires? etenim, qui non obtentis obmurmurat: nonne consequens est ut superbiat acceptis? certè, prodit animum ambitiosè ad magna ardentem, doctrinam & honores ut ingentia bona respectantem, seque (quod pessimum est) dignum reputantem, in quem aequè vel etiam magis quàm in alios ista conferantur. Annon igitur, si te sic affectum sentis, & verò sentire debes quoties ista concupiscis, annon, inquam, quòd alij tibi praeferantur gaudere, Deo que superbiam tuam sananti gratias agere debes? At moueris & submurmuras, quòd alij nihilo meliores, ista consequuntur: verùm si se ipsos perdunt alij, an te quoque cum ceteris voles perditum? cur tantopere alios circumspicias, hominum vana iudicia tanti facis, & incertissima sermonum aura, opinionum que varietate perturbaris? Redi ad te ipsum, Deum solum consule, solam salutem tuam cogita, & magna animi tranquillitate cognosces, in rebus humanis, non casum, non artem, non dominari fortunam, sed, ut Propheta loquitur, *Dominatur Excelsus in regno hominum, & cuiusque voluerit dabit illud: iuxta voluntatem suam facit, tam in virtutibus cali, quàm in habitatoribus terra: & non est qui resistat manus eius, & dicat ei, Quare fecisti?*

Daniel. c. 4.

Scio hunc esse quasi nodum Gordium qui nequaquam solui posse videatur: adè se hinc multi inuoluunt: quem ut densius innectant, altiùs etiam à philosophis argumenta repetentes, aiunt, ex debiliore, non ex potentiore causa parte effectus esse iudicandos, quippe faciliùs imperfecta & praua, quàm perfectiora & rectiora deriuantur; hinc ex necessaria, & (ut loquuntur) contingente causa effectus oritur non necessarius; ex immortali & mortali quod conflatur, ex animo nempe & corpore, mortale est; ex negante & affirmante propositione complexio quæ colligitur, negans est. Similiter igitur, inquit, cum præscripta Superiorum, vel affectu, vel quacunque humana arte in aliquam partem fluctantur, ut ab hominibus, non ut à Deo accipienda erunt. Cui argumento ut dilucidissime satisfaciam, Omitto id apertè S. Scripturæ locis cap. 2. allatis repugnare, quare nec verum esse posse: sed ut funditus omnis ex animis dubitatio euellatur, Dico, id quod primò in argumento sumitur esse falsissimum, iis in rebus omnibus quarum sibi peculiarem procuracionem sumpsit Deus; eiusmodi autem est gubernationis cura: hoc verò ideo fit, quòd in Deo tanta vis ad agendum inest ut omnem alterius causæ defectum supplere, vim omnem contrariam elidere, & quæ volet possit inflectere. Cuius rei clarissimum in rebus ad fidem Christianam spectantibus exemplum habemus: etenim in legitimis approbatisque Conciliis, sunt ea necessariò credenda quæ definiuntur, nec tamen eorum definitarum rationes quæ proferuntur, eadem necessitate credendæ sunt: cuius non alia est ratio, quàm quod profitemur, ad sententiam eiusmodi complecten-

plectendam inductione quidem humana persuasos, at vt definirent occulta vi impulsisse Deum, humanæque inductioni auctoritatem inseruisse diuinam: quod nisi voluisset, cogitationes eorum in alia omnia conuertisset. Non secus existima, humana in Superiorum inductione, vim tamen ad eum, qui consequitur, effectum, esse diuinam. Elucet illud idem in ea quam (vt Nazianzenus loquitur) *sanctus quidam olim surripuisse dicitur patris benedictione, patre per cibum ac oras. 1. pilorum signentum circumuento, ac re bona, non bene per insidias captata.* Certè si patris verba mentemque spectamus, nequaquam illi benedixit, quippe sciscitatus fuerat, Quis es tu fili mi? iterumque, Tu es filius meus Esau? Et vbi non eum, sed alium fuisse audit, expauit stupore vehementi, & vltra quam credi posset admiratus est: ergo non Iacobo, sed ipsi Esau, in quem mens patris ferebatur, vtilia esse illa vota debuerunt: at aliud sensit Isaac, Benedixi, inquit, & erit benedictus; quippe diuinum aliquid suis se verbis insinuans perceperat. Quid est igitur quod pronus ad humana, tam ægrè diuinæ prouidentia vim agnoscere videris? times forsitan ne tot rebus prouidendis fatiscas, multitudine obruatur, minutiis offendatur? non vides in tam multis, miris & improuisis casibus, agnoscendam quæ se vbique prodit prouidentiam? audeſque de illa dubitare, sine qua homo non esses? quid enim? an potuit vlla seminaria vis animum tibi procreare? iam si in eo tam frequente tantæque arduitate effectu, id agnoscis, fatere quoque in ceteris, quæ licet singula minus necessariò illam summam Dei potestatem exigant, exigunt tamen singula prouidentiam singularem, ne si incertæ hominum prouidentia relinquantur, vbique à fine suo exerent. Maneat igitur fixumque sit, non humanis artibus, commendationi, intercessioni, sed diuinæ, quæ efficaciam illis concessit, prouidentia effectum esse tribuendum. Quid igitur, inquires, si à Deo istud est, quid est quod postquam pessimè (vt assolet) ista omnia cesserint, eos puniri dicimus, quod à diuinæ prouidentia recto ordine, ad humanum astum deflexerint? ô hominem nimis in sententia sua pertinacem? annon à te, quod volo, asseri apertè vides? Ecce enim propterea id ipsum quod homo optabat, fieri voluit Deus, vt per id quod malè appetierat, bene puniretur: & re vera, homo quidem ille à diuinæ prouidentia fiducia, suæ voluntatis errore deflectere nitebatur; sed sapientissimus Deus admirabili suæ prouidentia vi, sic eum continuit, vt quasi errandi facultate concessa, errorem errore puniens, nouâ prouidentia punienti viam sterneret. At, inquis, quid si nō malè cesserint artes? Quid scis, ô homo, quid in æternum iudicabit Deus? quid bene, quid malè denique cessurum sit? tu vide vt bene agas, & bene tibi erit, sed & cur tã opere alios de humanis artibus incusas? crede mihi, qui toties istas crepas, istas ceteris obiectas, totus in illis habitare, illas egregiè videris factitare: ausim vel iuratus affirmare, nō aliam quam ex illis tibi spem esse, qui non nisi ex illis, bene ceteris esse censes. ô vanissimâ & Religioso viro prorsus indignâ cogitatione! Per Deum immortalè, inde te confestim recipe, Deoq; soli vt decet confide & viue.